

Izhaja
dvakrat na mesec
ter stane za vse
leto 1 K 60 vin.,
za pol leta 1 K.

Naročnina in inserati
blagovolijo naj se
posladi upravnistvu
„Rodoljuba“ v Lju-
bljani, vsi spisi in
dopisi pa uredni-
štvu „Rodoljuba“.

RODOLJUB

Za oznacila
plačuje se od stiri-
stopne petit-vrste
16 vin. če se enkrat
tiska; 24 vin. če
se 2krat, in 30 vin.
če se 3krat ali več-
krat tiska.

Pisma izvolijo naj
se frankirati.
Rokopisi se ne
vračajo.

24. številka.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1903.

XIII. leto.

Izjava.

Deželni zbor vojvodine Kranjske je bil v mesecu juniju preteklega leta, kakor tudi v svojem zadnjem zasedanju, ki se je zaključilo 7. novembra, po razposajeni in v nikakem oziru opravičeni obstrukciji članov katoliško narodne stranke zadržan v izvrševanju ustavnega svojega delovanja.

Člani deloljubnih, večino tvorečih strank deželnega zbora vzlic dobri volji in trudu svojega mandata dolžnosti izpolnovati in vzlic skrajnemu odnehanju nasproti obstrukcijski manjšini niso bili v stanju, za redno gospodarstvo avtonomne deželne uprave primerno skrbeti, tako da se dosedaj niti proračuni za l. 1902 in 1903 niso ustavno določili, niti različni računski zaključki niso mogli pregledati in odobriti.

Ta izključno le po obstrukciji manjšine ustvarjeni položaj povzročuje, ne glede na kršenje ustavnih pravic ljudstva, koje se nikakor opravičiti ne dá, tako v obziru, ki se je že zgoraj označil, kakor tudi v drugih obzirih, najobčutnejše oškodovanje dežele v njenem gospodarskem in kulturnem razvoju. Težka odgovornost zadeva v tem oziru izključno le člene obstruirajoče katoliško narodne manjšine deželnega zbora.

Podpisani člani deloljubnih strank večine v deželnem zboru priznavajo skrajno težavno stališče, na kojem se vsled tega nahaja deželni odbor, ki ima skrbeti za avtonomno upravo dežele. Oziroma se na to stališče izjavljajo podpisani v namenu, da se deželna uprava, kolikor je pod takimi razmerami mogoče, zagotovi, da so pripravljeni vsem naredbam in sklepom, katere je deželni odbor v ti brezproračunski dobi na korist rednega vzdrževanja mu izročene deželne uprave dognal, pritrditi, in da se zavežejo, v tem pogledu, kadar jim bode prilika dana, v deželnem zboru se izjaviti, deželnemu odboru zahtevano indenniteto prisoditi.

Kar pa se tiče bodočih poslov deželne uprave, do tedaj, ko bo mogel deželni zbor brez ovir zopet izvrševati ustavne svoje naloge, priporočajo podpisani deželnemu odboru, da naj predvsem pobiranje deželnih doklad primernim potom zajamči. V drugem pa priporočajo podpisani deželnemu odboru, da se strogo obnaša po predpisih deželnega reda v tem smislu, da naj svojim postavnim, pogodbenim, in vsem iz ozira na neobhodno potrebo redne uprave nastalim zavezam zadošča, to pa le v mejah normalnega pokritja potrebščin. Ta meja pa se naj prekorači le tedaj, kadar to zahtevajo čisto izvenredne in popolnoma izjemne in neprestavljive okoliščine.

V Ljubljani, meseca decembra 1903.

Fran Arko,
Ivan Božič,
dr. Andrej Ferjančič,
Peter Grasselli,
Ivan Hribar,
dr. Danilo Majaron,
Ciril Pirc,
dr. Ivan Tavčar,
Filip Zupančič,

M. O. baron Apfaltrern,
I. A. grof Barbo,
Fran vit. Langer,
Leop. baron Lichtenberg,
Karol Luckmann,
Frid. baron Rechbach,
dr. Adolf Schaffer,
Jos. baron Schwegel,
dr. Ant. vit. Schöppl,
Anton Ulm,
Alfonz baron Wurzbach.

Vabilo na naročbo.

S prihodnjo številko nastopi „Rodoljub“ svoj 14. tečaj. V vseh teh letih je krepko in neustrašeno branil ljudsko korist, v prvi vrsti korist kmetškega stanu v političnem, gospodarskem in narodnem oziru.

Tudi v minolem letu smo dajali „Rodoljuba“ potrebnim ljudem brezplačno, in imeli izgubo. A ni nam žal, kajti ljudstvu so se začele odpirati oči, začelo je spoznavati resnico in se zavedati svojih pravic.

V prihodnjem letu bo „Rodoljub“ izhajal zopet vsakih štirinajst dni. Naročnina 80 kr. ali 1 K 60 vin. je tako nizka, da niti polovice vseh stroškov ne pokrije.

Kakor doslej, bomo delali tudi v prihodnjem letu za korist slovenskega naroda in zlasti za korist slovenskega kmeta ter upamo, da nas bodo z obilnim naročevanjem podpirali vsi tisti, katerim je v resnici pri srcu blagor slovenskega naroda in slovenskega kmeta.

Prosimo torej vse dosedanje naročnike, naj nam ostanejo zvesti tudi v novem letu in naj nam pridobijo še kacega novega naročnika.

Cena listu znaša na leto 80 kr. in naj se pošlje čim prej, da se pošiljanje lista ne ustavi.

Panika med klerikalci.

V deželnem zboru so se igrali klerikalci kakor otročaji z ognjem in se enično rogali vsakemu opominu, naj pomislijo na posledice, ki jih mora imeti njihovo brezvestno početje. Zaman so bili vsi poskusi večine, da bi dež. zbor dovolil proračun, zaman vsa svarila, da brez proračuna ne bo podpor, in naj ljudje nanje še tako težko čakajo. Klerikalci so ostali trdoglavo na svojem stališču, naj hudič vzame vse podpore, če se jim ne da večina v dež. zboru. Liberalci plačajo 90 odstotkov vseh dež. dohodkov, večinop najizroče popom, ki ničesar ne plačajo. Zdaj so se pojavili sadevi klerikalne obstrukcije. „Izjava“ večino deželnega zbora tvorečih strank, ki smo jo priobčili v soboto, je na klerikalce vplivala tako, kakor bi jih bil kdo s kijem udaril po glavi. V klerikalnem taboru je zavladala nepopisna panika. Kar možgani so se zmešali tem brezvestnim političnim obešenjakom, ko so spoznali, kaj so dosegli s svojo obstrukcijo in da je njihova obstrukcija prouzročila deželi večjo škodo, kakor toča, povodnji in požari. Večina dež. zbora se je postavila na stališče, ki ga določa postava. Zakon pravi da dež. odbor nima pravice, deliti podpor, če tega ni dovolil dež. zbor. Ta pa vsled klerikalne obstrukcije ni mogel ničesar dovoliti. Eno leto so se deželni odborniki žrtvovali. Postava določa, da jamčijo z vsem svojim zasebnim imetkom za take podpore. Za eno leto so dež. odborniki prevzeli to jamstvo, ker se jim je nevedni in po ničvrednih božjih namestnikih zapeljani in prevarani kmet smilil in so hoteli kmeta obvarovati, da bi ga ne zadele posledice obstrukcije njegovih poslancev. To pa mora vendar vsakdo sprevideti, da več let zapored ne more tako iti — in sedaj žanjejo klerikalci, kar so sejali. Seveda se jih je polotil nepopisen strah. Ti ljudje so res mislili, da bodo dobivali nagrade za svoje obstrukcijske burke in da bo dež. odbor delil klerikalcem podpore tudi vzlic temu, da dež. zbor ni mogel dovoliti proračuna. Zdaj tulijo, da je strahota. „Slovenec“ je kar znorel. Postopanje večine dež. zbora, to strogo zakonito postopanje imenuje škofov list — akcijo proti premoči slovenskega ljudstva. Kakor da bi bilo par tucatov žegnanih popov slovensko ljudstvo! Dr. Šusteršič pa je tercijalkam v Žužemberku razodel, da je omenjena izjava napoved vojske kmetškemu stanu. Torej s tem, da je večina storila, v kar jo je dr. Šusteršič s svojo prismojeno obstrukcijo prisilil, da se pokorava postavi in dela, kakor vele zakon, s tem je napovedala

kmetškemu stanu vojsko?! Saj kmet lahko kar hitro dobi vse podpore. Kar prisili naj svoje malovredne poslance, da odnehajo od obstrukcije, ali pa naj jim da zaslužen brc, in v par tednih bo imel vse podpore! „Slovenec“ je v svoji grozničavi razburjenosti celo sprožil misel, naj ljudje sploh ne plačajo doklad. Imenitna misel! Sicer je že lani nekaj podobnega kvasil dr. Šusteršič, a si je potem premislil in prav rad plačal vse doklade. Morda poskusijo klerikalci sedaj svojo srečo s tem, da ne bodo plačevali doklad. Dežele ne bodo spravili v zadrego, kajti 90% vseh doklad plačajo itak liberalci, ali „špas“ bi bil velik, ko bi se klerikalci postavili na stališče, da nič ne plačajo. Na „Slovenčev“ čvekanje glede našega lista odgovorimo drugič, za danes le povemo, da bo imel dr. Šusteršič prav kmalu priliko ministrskega predsednika klicati na odgovor, kajti že danes mu povemo, da se bodo tudi prihodnje leto pobirale doklade.

Delegacijsko zasedanje.

V avstrijski delegaciji je predsednik baron Gautsch povdarjal, da se delovanje delegacij začenja v resnem in odločilnem času. Opo-minjal pa je k pogumu in patrijotični požrtvovalnosti. — Potem se je predložil skupni proračun, ki izkazuje za leto 1904 potrebščin za 374.975.389 K, pokritja 6.965.471 K, potemtakem nepokritih potrebščin 368.009.918 K, t. j. za 1.957.546 K več kot lani. Naknadni kredit za leto 1903 je znašal 2.124.150 K, za novo gorsko topništvo se zahteva nadaljevanje vsakoletnega izvenrednega kredita 15.000.000 K. Med potrebščinami ministrstva zunanjih zadev je 32.600 K za ustanovitev novega konzulata v Mitrovici, 70.000 K pa za ustanovitev konzulata v Johannesburgu. Med zvišanimi potrebščinami je omeniti tudi 106.849 K za 12 stotnikov-avditorjev in 70 adjut za avditorske aspirante; ta pomnožitev je potrebna vsled novega vojaškega kazenskega pravnega reda. Delegat Dobernig je interpeliral vojnega ministra zaradi ukaza, da se naj častniki uče kateri slovanski jezik in zaradi znanega vojaškega pohoda iz Trebinja v Bilek.

V ogrski delegaciji je vprizoril delegat Ugron malo obstrukcijo. Predsednik Szell se je spominjal smrti nadvojvodinje Klotilde, a Ugron je izjavil, da je vkljub ljubezni in privrženosti napram nadvojvodu Jožefu mnenja, da delegacija ni poklicana za kondoliranje, to bo že storil državni zbor. Ko je predsednik nasvetoval volitve v odseke, se je Ugron pritožil, da se v odsekih govori nemško, kar je posebno od-

urno sedaj, ko centralistična strem-ljenja nastopajo tako predrzno. — Delegat Szemere je vprašal, ali se je ob priliki bivanja grškega kralja na Dunaju res sklenila avstrijsko-grška vojna konvencija proti Albaniji. Skupni finančni minister baron Burian je odgovoril, da so vse to-zadevne časniške vesti neresnične.

Poljaki na Pruskem.

Ni treba ponavljati vsa nasilja ki jih prizadeva pruska vlada Polja-kom, saj se je dovolj pisalo o aferah v Poznanju, o državnih milijonih za odkupovanje poljskih posestev (na-selbinska komisija), o posebnih do-kladah uradnikom-agitatorjem v polj-skem delu dežele itd. V proračunski debati pruskega državnega zbora je dal poljski poslanec Skarzynski v imenu vseh žaljenih in zatiranih Poljakov duška z nevstrašenimi be-sedami. Posebno je napadal doklado uradnikom v poljski pokrajini. Na- dalje je rekel, da o kaki vsepoljski ideji ne more biti niti govora. Ob- stoj nemštva vendar ne zahteva uni- čenja druge narodnosti. Da si ho- čejo Poljaki svoj jezik in svoje obi- čaje ohraniti, zaradi tega ni treba tako brezuspešnih poskusov in tako drakoničnih sredstev, kakršna so se rabila zadnja leta proti Poljakom na Pruskem. Vprašati se je treba, ali se Poljaki še sploh smatrajo za enakopravne državljane. Poljaki so že nekaj let sem pravcati predmet za vivisekcije. Toda kakor so vsled svoje jakosti prestali te vivisekcije, tako bodo prestali tudi poljsko ko- lero, o kateri so videti že prav vidni znaki. »Dokler storimo svojo dolžnost kot pruski podložniki in nemški držav- ljani, nima nihče pravice, nas pro- glašati za sovražnike države. Na- sprotno pa imamo pravico zahtevati, da se naša narodnost spoštuje in da se nas priznava za enakopravne dr- žavljane. Dokler se to ne zgodi, osta- nemo v opoziciji ter se moramo omejiti na to, da posežemo le tam, kjer se gre tudi za naše tako zelo v nevarnosti se nahajajoče poljske interese«. — Neobčutna so ostala srca pruskih poslancev proti tem pritožbam in prošnjam; edino po- slanci južnonemške ljudske stranke še čutijo človeško ter je poslanec Payer v njih imenu izjavil, da nje- gova stranka ne bo nikdar gla- sovala za bojna sredstva zoper Po- ljake.

Domače in razne novice.

— **Izjava deželnozborske večine.** Na prvem mestu prijavljamo velevažno izjavo, katero so podpisali vsi člani obeh, večino deželnega zbora tvorečih strank. Ta izjava je zaup- nica deželnemu zboru in do- kaz, da je večina dež. zbora bila pripravljena votirati proračun in s tem omogočiti normalno funkcioniranje dež. odbora, da pa tega vsled kle- rikalne obstrukcije ni mogla storiti. Na podlagi te izjave bo vlada brez dvoma izposlovala cesarsko naredbo, s katero se dež. odbor po- oblašča, pobirati tudi l. 1904 deželne doklade. V tem oziru toraj ni imela klerikalna obstrukcija nobenega uspeha. Pač pa je imela uspeh v drugem oziru. Iz izjave je razvidno, da je večina dež.

zbora dala dež. odboru točno navodilo glede vporabe dežel- nih dohodkov. Po tem navodilu sme dež. odbor porabljati dež. sredstva samo za tista plačila, glede katerih je dežela po zakonu ali po pogodbah ve- zana, vsi drugi izdatki pa mo- rajo odpasti. Po tem sklepu bo dež. odbor pač plačeval svoje uradnike in uslužbence, učitelje, troške bolnice itd. ali podpor ne bo izplačeval nobenih. Na to naj bo pripravljena cela dežela in če nastane iz tega ka- tastrofa, bodi že danes pribito, da zadene odgovornost edino in izključno klerikalnostranko. Odpadle bodo vse podpore. Tudi gle- dališče ne dobi niti krajcarja in če bi bilo »Dram. društvo« vsled tega primorano sistirati slovenske pred- stave, če bi bilo vsled tega ubito slo- vensko gledališče, ta lepo procvitajoči eminentno narodni in kulturni zavod, naj se Ljubljana za to zahvali dr. Ivanu Šusteršiču. Temu istemu dr. Šusteršiču in njegovim kumpanom ter njih pokro- vitelju naj se zahvalijo tudi vsi drugi okraji, ki bodo prizadeti. Pogoreleci, krvavo potrebni podpore, ne dobe ni- česar; povodnji so povzročile zad- nje dni mnogo škode, a oškodovanci ne dobe ničesar; vodovodov so tod in tam potrebni, a dežela ne bo dala ničesar in vsled tega izostanejo tudi državni prispevki; tudi podpore za ceste, za vodnjake, za šolske stavbe izostanejo popolnoma; regula- cija Mirne in drugih voda se ustavi, ker dežela ne sme dati ničesar; vino- gradniki ne dobe niti vinarja brez- obrestnih posojil iz deželnih sredstev in vsled tega tudi ne iz državnih sredstev. Iz kratka: **konec je vsem podporam.** Letošnje leto je dež. odbor v nasprotju z določ- bami zakona vzlic klerikalni ob- strukciji še dovoljeval podpore. Seveda jamčijo dež. odborniki z vsem svojim zasebnim imetjem za te izdatke. Tako jamstvo se le silno težko prevzame. Treba je bilo velikan- ske požrtvovalnosti, da so dež. odbori- niki prevzeli to jamstvo za eno leto. Odslej se bo deželni odbor držal strogo veljavne postave in v smislu te postave in danes objavljene izjave deželnozborske večine odpa- dejo vse podpore, sploh vsi iz- redni izdatki. Da je to zlasti za kmetsko prebivalstvo strašen udarec, ve vsakdo, a »zasluga« za ta strašni udarec zadene edino kleri- kalne poslance.

— **Kje je denar?** Ni dolgo tega, kar je v Ihanu v brdskem okraju umrl župnik Turk. Zapustil je te- stament, s katerim je za »škofove zavode« volil 10.000 kron. Ljudje so se temu volilu čudili, kajti župnik Turk je bil na glasu, da je s ško- fom jako nezadovoljen. »Kdo ve, kako so ga v zadnjih urah pestili, da je napravil tak testament« so go- vorili ljudje. Ker pa ima škof raz- lične zavode — Alojzijevišče, seme- nišče, Katholische Buchhandlung, Ka- toliško tiskarno, zavarovalnico, ošta- rijo, žago itd. — v testamentu pa ni rečeno, kateremu teh zavodov je župnik Turk volil 10.000 K. Vsled tega so nastali jako utemeljeni dvomi glede veljavnosti testamenta in bo imelo sodišče priliko izreči, če je ta testament sploh veljaven ali ne. Najlepše pa je to, da sedaj, ko sploh

še ni dognano, če je testament ve- ljaven, je že denar izginil. Kje je ta denar — to je sedaj vprašanje, na katero bi marsikdo rad slišal odgovor. Če prej ne, se po- jasni stvar — pred sodnijo.

— **„Slovenec“** je svoje ka- plane pošteno vpregel. Zdaj mu mo- rajo poročati novice iz raznih okra-jev. In kadar ni novic, si jih pa ti kaplani izmišljajo. »Novičar« iz Ko- čevskega okraja je posebno plodovit. Za sobotnega »Slovenca« je naklepal celo vrsto »dovtipov«, ki so tako žal- lostni, da bi se človek zjokal. Med drugim tudi pravi, da so hoteli kmetje na shodu v Ribnici moliti angeljsko češčenje, a liberalci so ta predlog odklonili. Kaplan, ki je to pisal, mora biti že eden izmed naj- zabitejših božjih namestnikov, kar jih imamo na Kranjskem. Resnica je seveda, da nihče ni predlagal moliti angeljskega češčenja in da se torej tudi nihče ni mogel tega predloga odkloniti ali se mu smejati. »Laže kakor far« je postalo že pregovor in da je ta pregovor opravičen, kaže tudi »Slovenec« /blagoslovljeni do- pisnik iz kočevskega okraja. Če pojde tako naprej, se pa zna res zgoditi, da bodo kmetje na shodih predlagali, naj zborovalci molijo: Lažnjivih farjev — reši nas, Gospod; sleparskih farjev — reši nas, Gospod; konsumskih farjev — reši nas, Go- spod; farjev-prešestnikov — reši nas, Gospod itd. Daleč nimamo več do takih časov.

— **Lurški čudeži.** Luka Smolnikar je dobil velik sod sveže vode. Če bo ž njo ravnal tako, kakor so v »Vinogradniškem društvu« ravnali z vinom, mu ta voda sploh ne bo nikdar prešla. Za reklamo je v »Slovenca« poročal o najnovejših »čudežih«, ki so se zgodili v Lurdu. Lepa serija »čudežev« je to, in če ljudje še niso izgubili prave vere, bo Luka Smolnikar lahko prodal par hektolitrov lurške vode.

— **Občinski odbor trnov- ski** je v svoji redni seji sprejel z 18 proti 1 glasu sledeči predlog: »Občinski odbor v Trnovem izreka opravičenost IV. kurije za deželni zbor, a izjavlja, da ni ista tako nujno potrebna, da bi opravičevala za kmeta škodljivo obstrukcijo v dežel- nem zboru«.

— **Zopet eden.** Sledeč svojim slabokrvnim prednikom, je položila svoje nezakonske kosti k večnemu počitku zopet ena izmed tistih »či- stih kmetijskih zadrug«, kakor jih radi imenovati mariborski odre- šenik, katere so svoj čas razni bojni petelini in koristolovci dvomljivih eksistenc s strelom in gromom usta- novili, obetajoč zapeljanemu in sle- pemu našemu kmetu zlatih gradov in rešitve. Vsled sklepa okrajnega sodišča v Mariboru in končane likvi- dacije je prenehala biti kmetijska zadruga Koprivnik-Planica pri Mariboru, torej pred nosom odreše- nikovim. Radovedni smo, če smo tudi v tem slučaju mi krivi propada te zadruge?

— **V zdravstveno zastop- stvo v Litiji** sta voljena gospod Ivan Damjan za predsednika in g. Luka Svetec za njegovega na- mestnika.

— **Vipavski klerikalci** kar ne morejo pozabiti velikega fiaska, ki so ga doživeli pri zadnjih občin- skih volitvah. Pred tremi leti, ko smo Vipavo trikrat očistili klerikalnega smradu, ki je pretil pokončati našo občino, tolažili so se, češ, liberalci so doživeli še Pyrovo zmago, po treh letih pa nam je uspeh zagotovljen in naprednjaki ne bodo nikdar več naši gospodarji. — Pa so se zmotili v svojih nadah. Baš pri todobnih ob- činskih volitvah so pogoreli tako, ka- kor še nikdar, kar traja naš pravični boj proti farškemu nasilstvu. — To zlasti »poklicanemu« dekanu Erjavcu ne gre pa ne gre v glavo. Razkoračil se je v sobotnem »Slovenca« ter ob- ljublja 500 K tistemu, ki dokaže, da je klerikalna posojilnica klicala ob volitvah kakega svojega dolžnika s pismom na pomoč. — Oh, gospod dekan, nostra culpa, nostra culpa, nostra maxima culpa. Obžalujemo do solz, da smo Vašo lepo posojilnico tako »obrekovali«. Liberalci celega sveta poslušajte! Tehantova posojil- nica v Vipavi je na tem božjem svetu najboljša posojilnica, ki ni še »nikdar« izdala vinarja v agitacijske svrhe. — Velikodušna izjava! Večjega zado- ščenja Vam ne moremo dati g. dekan, Mi smo Vam pravični, upamo, da se boste sedaj tudi Vi, ki vedno radi daste velike svote v narodne namene, skazali ter darovali vsaj polovico ob- ljubljenih kronic družbi sv. Cirila in Metoda. — Gotovo boste storili s tem bolj dobro in narodno delo, kakor da ste privolili za novi hram »pitjo- tarskega društva«, ki nič nima, okrog 15.000 K (reci petnajst- tisoč kron) posojila. S.

— **Šola na bobnu.** Kje? za Boga! V deželi neverjetnosti — na Kranjskem! Stvar je taka: Neki šoli na Dolenjskem je c. kr. pristojbino-odmerni urad v Ljubljani naložil velik davek. Krajni šolski svet se je pritožil; a zaman. Na to je vložil predsednik kr. šol. sveta priziv na finančno ravnateljstvo. Toda davkarja je poslala »Opomina« zastran gori omenjenega davka. Predsednik krajnega šolskega sveta je na to pismeno prosil g. davkarja, naj potrpi, ker vloženi rekurz še ni rešen in sedaj krajni šolski svet nima novcev. C. kr. davčni urad pa je na javni uradni dopisnici naznanil krajnemu šolskemu svetu, »da se bode vršila ru- bežen naslednjega dne, ako krajni šolski svet do 30. dec. ne plača dolžnega zneska na pristojbinskem namestku«. — Ker pa krajni šolski svet proti koncu leta nima denarja in je ob- čina sploh silno ubožna, pričakovati je torej 31. t. m. — rubežni. To- rej — šola na bobnu! Kaj takega je mogoče le na Kranjskem!

— **Iz Škocijana na Dolenj- skem.** Odkar je odšel od nas Ma- tevž Kos, tukajšnji kaplan blaženega spomina, ki zdaj tam nekje na Go- renjskem prodaja ljubim backom svojo modrost in norost, je svet le malo slišal o Škocijanu. Dasi se sem- tertje primeri kaj spomina vrednega, je ostalo vendar vedno tiho; to pa po modri politiki župnika g. P. Bohinjca, kateri je s svojo nečakinjo osrečil kot z boljšo zakonsko polovico prej najliberalnejšega tukajšnjega gostil- ničarja in posestnika, ga spremenil kar čez noč v odločnega farškega podrepnika in tako zamašil luknjo,

iz katere so hodili v svet zanimivi dogodljaji tukajšnjih višjih glav. Sicer niso bili dopisi od osrečenega Savla Pavla (za toliko zmožnega ga niti kak vaški pastir ne smatra), temveč od njegovega brata, sedanjega pravnega praktikanta, ki je pa tudi obmolnil, menda očaran od visoke »žlahte«. Kakor rečeno, ostalo je več zanimivih stvari tanih, katere morda sčasoma pridejo na vrsto; toda dne 29. pr. m. »pogruhtali« so tukajšnji klerikalci v zvezi z »gospodi« tako, ki je vredna, da jo izve širji svet. Imenovani dan se je vršil občni zbor podružnice kmetijske družbe. Med drugimi točkami bila je tudi volitev »načelnika« (ne odbora!) Podružnico vodi par let sem tukajšnji kaplan g. Abram. Možu sicer vsa čast, a o vodstvu kmetijske podružnice razume toliko, kot zajec na boben. Najboljši dokaz temu sta podružnični vinograd in matičnjak, kakor tudi podružnična drevesnica. Vse to se je pod njegovim načelstvom zanemarilo tako, da bi bilo lahko vzor, kako se ne sme obdelovati, ne pa nasprotno, kar je gotovo namen takih podružnic. Z ozirom na navedeno se je delovalo na to, da dobi načelstvo mož, ki je večak v trto — in sadjereji, bodisi isti potem liberalci ali klerikalci. Namen podružnic mora biti vendar edino-le gospodarski, nikakor pa ne političen. Po mnenju nas večine je bil teh misli tudi načelnik sam, ker se je pred volitvijo odločno izjavil, da ne prevzame načelstva na noben način več. (Pozneje se je pokazalo, da je bilo to le navidezno) Občnega zbora se je udeležilo izmed nad 50 udov nekaj nad 20. Če je občni zbor sklepčen, se ni konstatiralo. V mirni debati se je pogovarjalo o volitvi ne samo načelnika, kakor je bilo pisano v sporedu, temveč celega odbora. Stavilo se je v tej zadevi več predlogov, ki naj bi se dali na glasovanje. Toda mi smo obračali, Zaman je pa obrnil. Da se ve, kdo je ta Zaman, treba ga je nekoliko opisati. — Zaman je največji posestnik iz one vasi, o kateri se je izrazil g. župnik na prižnici, da je Sodoma in Gomora; ta vas je danes edina opora župni kova v občini, zato se je oklepa z vso dušo. Kakor se tedaj vidi, sprijaznijo se gg. duhovni tudi s prebivalci Sodome in Gomore, samo da tulijo isti ž njimi v en rog. Je sicer tudi v tej vasi nekaj mož, ki so vse časti vredni, toda glava klerikalcev je imenovani Zaman. — Mož je bogat, gostilničar, precej širok v postavi, a še bolj širok v govorjenju. Njegova bi morala veljati, če je še tako neumna, — (kaj pametnega sicer tako nihče ne pričakuje od njega) — Pri vsaki seji, bodisi občinski ali krajnega šolskega sveta, — mož je v vseh korporacijah, ker je bogat —, je prepričan ž njim, ker je strasten nasprotnik šole in vsega napredka, toda k sreči vedno propade. Skratka: Zaman je »ta mali Šusteršič«. — Ker ima v svoji gostilni dobro »pupico« in »papico«, — (včasih se dobi tudi kak gam — seveda napravljen iz pristnega hrvatskega koštruna) in ker »gospodje« ljubijo posebno divjačino, zahajajo kaj radi k njemu. V zahvalo ga podpirajo pri vseh njegovih predlogih, če bi bili tudi neumni kot noč. In ta Zaman nam je zmešal vse, — v našo največjo radost, vsaj se je pokazalo zopet, da klerikalci brez »kozlov« in »gamsov« ne morejo živeti. Ko se je bližala debata o volitvi koncu, prihrumi Zaman in dvoje njegovih podrepanikov v sobo in meni nič tebi nič začne razgrajati in kričati, a njegova trabanta glasno in odločno pritrjevati njegovim surovostim. Bil je menda navdahnjen — a ne s sv. Duhom dr. Šusteršiča. Kakor on, sta bila sladko ginjena tudi pristaša, katera sta bila baje samo enkrat pijana v svojem življenju. Na vse njihove surovosti ni odgovarjal nihče, ker si je pač vsak mislil, da se z bikom ni varno bosti. Ko se le nihče ni hotel pre-

pirati, izbruhne Zaman končno predlog, da naj se izvoli načelnik — namreč stari — in eden njegov pomagač! — za pošt! kaj?! — kar zadostuje?! In zdaj glejte čudo! Načelnik, ki med vsem časom razgrajanja ni niti enkrat opozoril Zaman in njegovih trabantov na nedostojno njihovo obnašanje, je pozabil vse prej stavljen predloge in dal na glasovanje le Zamanov predlog. — Mi, v svesti si neumnosti, ki jo store klerikalci, mirni. — In res je glasovalo za ta predlog z vzdignjenimi rokami nekaj navzočih, — šlo se ni, če je večina — med njimi tudi g. župnik ki se je preje najbolj potegoval za odbor petih članov, in — predlog je bil sprejet! Izvoljen je bil stari načelnik g. kaplan Abram, ki je iz volitev z veseljem sprejel. — vsaj je vendar-le prijetno gospodariti popolnoma svojevoljno s tujim premoženjem! — in eden njegov »pomagač!« In to je celi odbor, ki naj upravlja precejšnje premoženje samovlastno! Gospodom je seveda to všeč; vsaj jih poznamo, da je vse njihovo stremljenje obrnjeno na to, kolikor mogoče več občinskega premoženja spraviti v svoje roke. Toda ne bo šlo tako lahko; vsaj je, hvala Bogu, že vsaj dve tretjini občanov izprevidelo, kake dobičke bi imeli, ko bi se »gospodom« to posrečilo. Na to, kar se je govorilo po shodu pri pitju podružničnega vina, ne bomo odgovarjali. Le Vi, Zaman, zapomnite si toliko, da mi dobro vemo, kje je zrnje in kje so pleve. Če je bilo med vami res kako zrnje, mislimo si, da je popolnoma nevede zašlo med vas, a večina je bila le slama, in sicer prava pravcata »ajdovica«. — Vam, g. župnik, pa moremo le čestitati na takih pristaših. Le tako naprej — in kmalu boste sami s »ta malim Šusteršičem«, njegovima trabantoma in Vašo »žlahto«, kar nas bo iz srca veselilo. Končno si upamo vprašati slavno vodstvo c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani: Ali res ni nikakih pravil, po katerih naj bi se ravnale podružnice in ali res nima družba toliko moči, da bi zabranila take zlorabe pri podružnicah?

Eden v imenu večine.

— **Osebnosti.** Notarjem v Cerknici je imenovan notarski substitut g. Josip Rohrmann, notarjem v Radečah pa notarski kandidat g. Alojzij Pegan.

— **Sezacionalna kazenska razprava** se je vršila te dni v Trstu. Tožen je bil pravoslavni kazniški katehet v Koprnu, Sofronij Raničič. Ta katehet je bil v spolnem oziru pravi prasec in ni bila pred njim varna nobena ženska. Naposled je zapeljal svojo lastno netjakinjo, ko še ni bila stara 14 let, in jo spravil v drugi stan, a ko se je dekletovo stanje zagnalo, je obdolžil in ovadil kot storilca nekega slovenskega učiteljskega. Ta revež je bil več tednov popolnoma nedolžen v preiskovalnem zaporu. Obravnava proti Raničiču je bila tajna. Obsojen je bil ta človek na 7 let težke ječe.

— **Nemškutarski zdravnik v Zagorju.** V Zagorju se je naselil kot praktični zdravnik g. dr. Ernest Jaklin. Jaklin, rodem iz Vitanja na Štajerskem, je služboval v bolnici v Celju in je znan kot hud nemškutar. Za tega nemškega zdravnika se je baje najbolj potegoval bivši narodnjak Mihelčič.

— **Dva mrliča.** Iz Novega mesta se nam piše: Te dni sta umrla dva stebra klerikalne stranke v Novem mestu: v Ljubljani je umrl g. Kušljan, v Novem mestu g. Anton Kastelic. Poslednji je šele na stare dni prišel v preljubno klerikalno družbo. Ne vemo, kaj ga je premotilo, da se je tako zavrgel. Prej je bil dober narodnjak. Kot brat sodnika Kastelica, ki je skoraj prvi začel v našem mestu gojiti domoljubno stvar, tudi drugače ni mogel. Pri zadnjih državnozbornih volit-

vah je pa izgnal pravi kurs. Težko je šel k volitvi, ali šel je vendar. Bil je sicer poštena duša, skrben oče in dober gospodar. Ž njim se je dalo govoriti, saj so ga vezali spomini na našo družbo. Klerikalstvo ga ni moglo popolnoma okužiti. Dobička ni imel od klerikalstva. Žalil ni nikogar in tudi ko je zašel s poti pravega narodnjaka med klerikalno nesnago, je ostal stari Novo-meščan, ki je v svoje mesto zaljubljen. — Gosp. Kušljan je bil podobar. Izdelaval je altarje, svetnike s tumpastimi obrazi in jetične svetnice — tisto neokusno robo, ki jo vidimo po naših cerkvah. Modele je jemal iz knjige »Življenje svetnikov«, svoje izdelke pa je pošiljal celo v daljno Dalmacijo. Umetnost, ki jo je gojil umrl Kušljan, redi na Slovenskem »umetnika«. Kušljan je bil vodja naših posvetnih klerikalcev, podpredsednik našega kat. političnega društva in katoliškega rokodelskega društva, ki pa hudo hira, odkar ni več dosti sodčkov puntigamskega ali steinfeldskega piva. Tudi je bil mož stalni gost pri vseh farovških pojedinah. Znal je ceniti dobro kapljico in po vonju od daleč uganil, če nesejo na mizo purana ali gosko. Pri procesijah je hodil za nebom, ker je bil lep, impozanten človek. Mož se je pač ravnal po načelu: s trebuhom za kruhom. Našemu hofratu, umirovljenemu centralnemu ravnatelju in dež. poslancu je bil Kušljan na poti. Zdaj preidejo vse reprezentativne pravice pokojnega Kušljana brez ugovora na g. Franca Šukljeja. Gosp. Kušljana pa naj v svetlih nebesih protežirajo vsi svetniki in svetnice, kar jih je mož kdaj vpodobil.

— **Nasilen mož** je posestnik Andrej Vidergar v Zgornjem Kašlju. Ker je velik zapravljivec, mu je sodišče odtegnilo oskrbovanje premoženja in je poverilo njegovi ženi. To je Vidergarja hudo njezilo, da je jel 14 t. m. svojo ženo, katera je po njegovem pričanju zakrivila sodnijsko odredbo, surovo pretepati in bil bi jo gotovo udušil, ako bi mu ne bila ušla v klet. Nato je razbil vse v svojem stanovanju in glasno kričal, da bo svojo ženo, ako mu pride v roke, zadavil, župana Ignaca Mercina pa ustrelil. Ker le ni hotel mirovati, je prišla orožniška straža, da bi ga aretovala. Ko jo je Vidergar zagledal, se je vrgel na tla, da so ga morali s silo spraviti v voz in ga odvesti v zapor.

— **V gostilni okraden.** Mizarju in posestniku Florjanu L. iz Radeč, je bila včeraj popoldne v gostilni na Francovem nabrežju ukradena denarnica s 40 K. Policija je zaprla natakario E. S., katera je pri L. u. sedela in je na sumu, da mu je denarnico izmaknila iz žepa. Ukradeno denarnico so našli v pepelu na hodniku, kamor jo je bila natakario najbrže skrila. Manjkal je v denarnici bankovec za 20 K.

— **Okraden Amerikanec.** Janez Tomšič, delavec iz Knežaka, je prišel dne 11. t. m. iz Amerike in dal svoj kovčeg spraviti v neki gostilni v Ljubljani. Ko je včeraj prišel po kovčeg, je opazil, da mu manjka sledeče: revolver, dve srebrni verižici in ameriška ura, v vrednosti 89 kron.

— **Hrvaške novice.** — Za »Vienac«. Do 40 hrvaških književnikov in umetnikov vseh strok se je zbralo predvčerajšnjim v društvo hr. književnikov, da se dogovore kaj naj se ukrene glede »Vienca«. Sklenili so naprositi »Matico«, naj v svrhu izdajanja list denarno podpira, in v ta namen izvolili odbor treh članov. — Nezaupni so pripravljajo volilec v Koprivnici svojem poslancu dr. Schwarzu. — Stranka prava je sklenila dati članom na prosto, da za ta ali oni slučaj postopajo skupno s poslanci stranke »čistih«. V časniški odbor (za »Obzor«) so izvolili dr. Derencina, Tuškana in Zagorca. — Grof Khuen — je jokal, kakor poročajo listi, na banketu svoje 20letnice, ko je odgovarjal na neko napitnico. Seveda je bilo to pri sedmi kupici šampanjca. — V Za-

grebu sta se mudila predvčerajšnjim avstr. drž. poslanca dr. Ferri in Spinčić.

* **Farška kuharica.** Porotniki francoskega okraja Youne so zadnji teden oprostili vdovo Saby, ki je obstrelila župnika Robineta. Obtoženka je pripovedovala, da je leta 1895 iskala po inseratu klerikalnega lista »Soleil« službe. Par dni na to je dobila pismo župnika Robineta iz Saints-en-Puisaye, ki jo je povabil na sestanek. Duhovni gospod, okrogličeni in trebušasti 55 let stari možček ji je takoj rekel: »Pri meni je dobra služba. Se dobro je, dobro pije, skupaj spiter se tika.« Vdovici, ki je še najbrže imela tudi vročo kri, je ponudba ugaljala. In zgodilo se je, kakor je župnik obetal. Dobro sta jedla, dobro pila itd. Obtoženka je tudi izpovedala, da je imela prvi intimni sestanek z župnikom v zakristiji. Župnik pa ji je kmalu povedal, da ji ne more dajati velike plače. In vdovica je na plačo celo resignirala pod pogojem, da jo župnik preskrbi tudi za starost. Še več. kupovala je celo iz svojega razna darila. Dasi sta se tikala, ni bil župnik sčasoma več ljubezniv ž njo. Kadar ga je zgrabila jeza, je prišel v kuhinjo ter ji zmetal posodo skozi okno, kuharico pa pretepel. Vkljub toliki »neznosnosti« pa je prišla kuharica v »drugo stanje«. Končno se je je župnik naveličal, ji izplačal za 7letno zvesto službovanje 500 frankov, in razšla sta se. Ko je pa prišla pozneje vdovica župnika spominjat da ji je premalo plačal, zastavila ji je na pragu župnišča neka mlada ženska pot rekoč: »Danes je moj ljubček. Sedem let si bila njegova priležnica. Sedaj je vrsta na meni.« In zapodila jo je v župniškem imenu. Iz maščevanja je vdova pričakovala župnika pred cerkvijo ter ga obstrelila.

* **Čuden otrok.** V Londonu so morali nedavno oprostiti šolskega obiska nekega dečka, ki je jedva nad 6 let star, toda neobičajno telesno razvit. Deček, sin delavca Peckhama, je visok 4 čevlje, čez prsi meri 44 palcev ter tehtja 240 funtov. Tudi muskulatura mu je primerno razvita, da z lahkoto vzdiga odrasle ljudi. Otrok kaže tudi prerano razvito duševno zrelost. Šole so ga oprostili zato, ker bi njegova prikazen otroke od pazljivosti pri učenju odvračala, ker ni zanj prostora v šolskih klopetih ter bi zamogel s svojo močjo provzročiti zlo med součenci. Debeli Jack pa tudi sam noče ničesar slišati o šoli.

* **Sodba v pravdi Sv. Vavilavske posojilnice.** V soboto se je končala senzacionalna razprava v zadevi Sv. Vavilavske posojilnice. Porotna dvorana je bila natlačena polna in pred sodnijsko palačo je nepregledna množica nestrpno pričakovala razsodbe. Porotniki so ob 12. uri dop. odšli v svojo posvetovalno sobo. Posvetovanje je trajalo skoro 5 ur, a navzlic temu se ni nikdo ganil iz dvorane, ampak vse je z največjo potrpežljivostjo čakalo, da se vrnejo porotniki. Ko so ob 1/4 na 5 uro porotniki se vrnili v razpravno dvorano, je nastala grobna tišina, poslušalci si niti dihati niso upali. Načelnik porotnikov, posestnik Edvard Jäger je prečital pravorek porotnikov, za kar je rabil cele tri četrt ure. Porotniki so patra Drozd in ravnatelja Kohouta spoznali soglasno, Hercika in Pekeländerja pa z večino glasov za krive, dočim so revizorja Bilyja in Grünwalda oprostili. Nato je sodni dvor proglasil tole razsodbo: **Pater Ivan Drozd** se obsodi radi hudodelstva go-ljufige, poneverjenja in sokrivde pri poneverjenju na **7 let težke ječe**, vsako četrtletje postrene s postom; isto kazen radi istih zločinov je dobil tudi Kohout. Emanuel Hercik je bil obsojen na 2 leti, Miroslav Pekeländer pa na 13 mesecev težke ječe s postom; revizorja Bily in Grünwald sta bila po porotniškem pravoreku

oproščena; Kohout in Drozd morata skupno povrniti posojilnici 6900 kron, Kohout sam 400 kron, Hercik 54.000 kron, Pekeländer pa 21.400 kron. Vsi skupaj pa so obsojeni v povrnitev sod. in pravn. stroškov. Ko je čital načelnik Jäger porotniški verdikt, je Drozd pri vprašanjih, tičočih se njega, nervozno majal z glavo, njegove ustnice so se konvulzivno gibale, njegov obraz pa se je razblinil v ostudno režočo se grimaso. Kohout je sedel ves čas molče a resignirano, na zatožni klopi, oči oprte v tla. Šele ko se je izrekla obsodba, je glasno zaihtel in debele solze so mu kapale raz lica. Najbolj moško se je držal Hercik, ki je brez vsake razburjenosti poslušal svojo obsodbo. Pekeländer je jel jokati, ko je slišal, do so porotniki potrdili njegovo krivdo. S tem je končana senzacionalna pravda proti Sv. Vavlavski posojilnici, ki je vzbujala toliko pozornosti ne le v čehih, marveč v vseh protiklerikalnih krogih. Sv. Vavlavška posojilnica je vzgled, kako se gospodari v zavodih, katere imajo klerikalci v rokah. Obravnava proti duhovniku Drozdu in njegovim sokrivcem je dognala, da se je pod plaščem katoličanstva najnesramnejše goljufavalo in sleparilo. Po vseh klerikalnih listih se je kričalo, da je Sv. Vavlavška posojilnica katoliški zavod, katoliška posojilnica! Kako more biti denar, kako računi katoliški? Ali ni denar, ali niso računi pri katolikih, protestantih in pravoslavni povsodi enaki? Morda so računi, kakor so se sestavljali v Sv. Vavlavski „založni“, pristno katoliška specialiteta? Potem je bila pač ta posojilnica pristno katoliška! Tudi pri nas imamo mnogo katoliških denarnih zavodov in konsumov. Zato je umestno, da je naše občinstvo oprezno proti njim, zakaj kdo je porok, da se tudi pri nas ne gospodari pri dotičnih zavodih tako „katoliško“, kakor je gospodaril pater Drozd. Sv. Vavlavška posojilnica naj bo Slovincem svarilen vzgled!

*** Osrečevalna kapa.** V Peterburg je prišel nedavno neki nemški organist iz Orenburga obiskat svoje sorodnike. Pri nekem klubu-čarju si je kupil rudečo angleško kapo, edino, ki je bila v zalogi. Kako pa se je začudil, ko se je zvečer vrnil od ogledovanja mesta domov ter našel v žepu svoje suknje dve mošnji; v eni je bilo nad 10 rubljev. Drugi večer je našel še več mošenj, a ko se je ta copernija tudi tretji dan ponovila, šel je stvar naznaniti policiji. Policijski nadelnik ga je natanko izpraševal, odkod ima oblogo in katere lokale je obiskoval. Ko je zvedel, da si je kupil kapo v Peterburgu, šla sta k dotičnemu klubu-čarju, ki je izpovedal, da se mu je prineslo pred tedni velik kos rudečega suknja, naj napravi 15 popolnoma enakih kap angleškega vzorca. Ker pa mu je še suknja ostalo, napravil si je 16. kapo, ki jo je Nemeec kupil. Policija je takoj bila na pravem sledu. Nemeec je spremljal ves dan detektiv po raznih kavarnah in hotelih, in do zvečera je bilo v rokah policije že 12 udov zelo nevarne tatinske družbe. Prijeli so jih, ko so imeli pri tujčevi suknji opraviti. Tatinska družba je namreč imela dogovorjeno med seboj, da je mož s tako rudečo angleško kapo njih zapnik, pri katerem varno shranjujejo svoj plen, da v neugodnem slučaju ne najde policija kaj tujega pri tatu.

*** 600 kron za ženo.** Londonsko sodišče se je bavilo nedavno s sledečo kazensko zadevo: 28 letna Ana Gibson se je poročila l. 1895. Kmalu pa se je naveličala svojega moža ter sta se razšla. Žena je vstopila v službo pri nekem Gasfordu, kateremu se je mlada ženkica kmalu prikupila ter ji je povedal, da bi jo rad imel za ženo. Ana pa mu je priznala, da že ima moža. Gasford pa ji je odgovoril: »Nič ne dé, bom že s tvojim možem stvar uredil.« In

res je poiskal njenega moža ter sta se pogodila za ženo proti odkupu 600 K. Leta 1902. sta se potem Gasford in Anica poročila ter živela v prav srečnem zakonu, dokler ni sodišče poklicalo predse ženo z dvema možema.

*** Čudno razžaljenje Veličanstva.** Pogrebni podjetnik v Varšavi, Svichowski, je dobil nedavno nalog, napraviti za mlado princezino Elizabeto Habsensko srebrno krsto ter prirediti mrtvaški oder. Vprašan za račun, je odgovoril v svoji naivnosti, da ne zahteva ničesar, zato pa prosi za podelitev naslova »dvorni založnik«. Zaradi te ponudbe so ga takoj zaprli zaradi razžaljenja Veličanstva.

*** Kaj se vse najde v londonskih poštnih nabiralnikih.** Navadni predmeti, ki zaidejo v poštne nabiralnike v Londonu so igle, igralne karte, škatle žveplenk, manšetni gumbi itd. Bolj čudno je že, da se je našel 800 mark vredni prstan, ne da bi bil kdo zanj vprašal. Samo eden uradnik je nabral v šestih tednih iz nabiralnikov sedem fotografij, škarje, ravno kar izvlečeni zob, tri otročje žoge in blizu en funt čokolade in bombonov. Še bolj srečen pa je bil njegov tovariš, ki je našel v nabiralniku celo človeško zobovje, seveda umetno. Prišla je namreč k njemu stara dama vsa razburjena ter mu pripovedovala, da se ji je v trenutku, ko je hotela vreči v nabiralnik močno kihnilo, tako, da ji je umetno zobovje skočilo v roko, ki si jo je držala pred ustmi. Vsled tega je bila tako razburjena, da je mesto pisma, ki ga je držala v isti roki, vrgla zobovje v predal.

*** Zgodovina o bradi.** V nobeni deželi se brada tako ne čisla, kakor na Španskem. Raziranje brade je vpeljal na Španskem kralj Filip V. Na Francoskem so se nosili brki od časa Louisa XIII. Najbolj »cvetoča« doba za brke je bila za vlade Louisa XIV. Ko pa je postal ta kralj na četrte dni osoren ter se je leta 1680 na pritisk njegove oboževalke dal obriti, so brki izginili po celem kraljestvu. Na Angleškem se je držala brada do 1066. leta. S prihodom Normanov je brada izginila. Dandanes so Angleži prvi, ki se ponasajo s čisto obritim obrazom. Na Ruskem je vpeljal car Peter Veliki davek na brado: 100 rubljev za bogataše, kopejko za reveže. V katoliški cerkvi je brada bila v nestalnosti, kakor je tudi marsikaj drugega v njeni uredbi: Papež Lev III. je bil prvi obriti papež. Nekateri papeži so prepovedali brado, drugi so pustili dolgo brado nositi.

*** Kadilci.** V Avstriji je vseh kadilcev okoli 7 milijonov. Povprečno porabi vsak na leto okoli 5 kg tobaka. Leta 1901 se je pokadilo v Avstriji 358 600 meterskih stotov tobaka, l. 1902 z 3200 met. stotov več. Smotk se puši manj. V zadnjih treh letih je padlo število izkajenih smotk od 1315 milijonov 1250, tedaj za 65 milijonov. Zato pa se je prodaja cigaret zvišala; poprej se je prodajalo na leto tri milijarde cigaret, lanske leto pa že 3346 milijard, tedaj za 346 milijonov več.

*** Menihi in nune med seboj.** Pri sodišču v Grenobleju se vrši že več dni zanimiva pravda. Obtoženi so štirje kartuzijanski menihi, da so po razpustu njihovega reda živeli skriti v samostanu — nun kartuzijank. Klerikalno časopisje se je močno zavzelo za »obrekovane« nune, češ, da so vršile le svojo krščansko dolžnost, ker so po Kristovem nauku sprejele »svete« moše, ki so bili brez bivališča, pod svojo gostoljubno streho. Državni pravdnik seveda ni hotel imeti takih krščanskih ozirov. Navajal je, da so kartuzijanci dosedaj živeli le za svojimi zidovi ter so se jim ženske naravnost gnusile — navidezno namreč; ako so prišli iz svojega samostana ter srečali žensko, obračali so se v stran ter si zakrivali obraz. Toda sestre kartuzijanke se jim menda niso zdele tako

nevarne ženske. Saj v samostanu nun, kamor so se skrili, niso ostali niti v svojem oddelku, temuč kakor je hišna preiskava dognala, našli so njihovo obleko po vseh sobah, tudi v celicah »svetih« sester in celo v kapeli. Najbolj interesantna najdba pa je bila korespondenca nunskega vikarja in spovednika, kartuzijanskega meniha Paillon-a. Brezbožni državni pravdnik ni namreč imel usmiljenja niti s kutarjevimi srčnimi zadevami, temuč je vsa pisma prečital. Dne 12. aprila 1895. je pisal Paillonu prednik njegovega samostana, don Mihael: »Bodite previdni s sestrami... Spominjajte se, da so kartuzijanke žgoča rana našega reda.« V prihodnjem pismu ga je svaril, naj »ne zabrede v žalostne zmote« ter se naj »ustavlja vabilom teh žensk, pri katerih živahna domišljija in eksaltirana razburljivost prevladujeta razum.« V prihodnjem pismu mu je pisal: »Vaše zdravje ni posebno krepko in zdi se mi potrebno, da se ne zadržujete predolgo v sprejemni sobi. Vaša soba je v samostanu na slabem glasu, da preveč izmuči duhovnika. Stokrat se mi je reklo: v nunskem samostanu v Beauregardu ubijajo vikarje z zlorabo govorilnice. Ako bi tudi vi, moj ljubi, zboleli, premislite, kakšno luč bi to vrglo na ta ubogi samostan, katerega dobri glas je v tem oziru že itak kompromitovan. V zanaprej ne smete dalje kot eno uro z vsako nuno ostati v govorilnici!« Leto pozneje mu je pisal prior: »Ne ostajajte dalje kot pol ure z vsako nuno v govorilnici z ozirom na vaše zdravje. Mislite na to, da je vaš prednik štiril ali petkrat na dan sprejemal nune ter je zbolel.« — Nadalje je prečital državni pravdnik tudi pisma, ki so jih pisale vikarju zaljubljene nune. Neka kartuzijanka je pisala: »Moj prečastiti dobri oče! Vi ne pridete, no, dobro, pridem pa jaz... Jaz sem pametna, zelo pametna, še bolj kot navadno, kar je vendar superlativ. Nimam ničesar priznavati, ali to ni izborno? Vendar trpim zelo po noči... za plačilo mi prinesite, dobri oče, iz Švice „bazejskih sladčic“. ... Ko bi vedeli? To je res preveč! O ta mati (prednica)! Ali ne uganete? No, vam pa povem, da je ljube sumna.« — In res se je našlo pri njem tudi pismo »matere« prednice, ki se glasi: »Moj dobri in dragi oče! Vendar enkrat dobre in ljube vesti o vas. (Je bil menda šel po »sladčice« v Švico!) Ali veste, da je dolgo, zelo dolgo čakati štiri dni in povrhu še štiri noči. Saj nam vendar ne pošljejo novega vikarja. Pazite! To bi pomenilo obup celega samostana, priznam vam brez ovinkov. In tudi vem, da bi nihče ne bil bolj obupan kot vaša mala sestra (prva zaljubljenka.) Dobro jo poznam, kajti odprla mi je srce.« Kakor se vidi, ni v samostanih preveč dolgočasno. Predsednik sodišča se zove — Bocaccio.

*** Vrhunec potrpežljivosti.** Požarna bramba v Limbachu ob Inu je priredila veliko vajo, pri kateri naj bi prvič nastopil tudi sanitetni oddelek požarne brambe. Seveda se je vse markiralo. Neki ognjenjasec, po poklicu sobni slikar, je bil določen, da navidezno pade z lestve ob goreči hiši ter si pri tem zlomi nogo ter si težko poškoduje glavo. Sanitetni oddelek priskoči, mu pravilno obveže glavo ter ga naglo odpelje v bolnišnico. Vse je šlo gladko, kakor je bilo dogovorjeno. Ko so pravilno obvezanega pripeljali v bolnišnico, kjer je že čakal pri vratih o vsem poučeni zdravnik, da pregleda obveze, če so prav napravljene, je tudi bil popolnoma zadovoljen. Le obveza z glave se nikakor ni dala odstraniti. In tedaj se je pokazalo, da so v naglici obvezo navidezno ranjencu pripeli z iglo skozi uho, tako da je bilo uho zranjenem pripeto. Zdravnik je ves začuden

sedaj v resnici ranjenega vprašal: Za Boga, ali niste nič čutili? — »Čutil sem pač, čutil, toda mislil sem, da to tudi spada k skušnjaji« je bil nedolžen odgovor.

*** Obsojenci v pravdi Sv. Vavlavske posojilnice.** V torek sta se poslovila pater Drozd in Vavlav Kohout v uradu dež. sod. nadsvetnika Stolle od svojih zagovornikov, dr. Dvorskega in dr. Žiteka. Oba sta jokala. Kohout je s povzdignimi rokami prosil svojega zagovornika dr. Žiteka, da naj sporoči njegovim otrokom, da naj odpuste svojemu očetu, da jim je napravil toliko sramote. Pater Drozd je ihtel zagotavljal, da ne bo preživel sedem let težke ječe. Kohout in pater Drozd sta oblečena, ker sta kaznen že nastopila, v obleko kaznjencev. Od ponedeljka imata že isto hrano, kakor navadni kaznjenci, dočim se jima je preje, dokler še nista bila obsojena, dajala na njih stroške boljše hrane. Druga dva obsojenca, Hercika in Pekeländerja, so v sredo na ukaz nadsodišča začasno izpustili iz zapora.

*** Kuga med severnimi jeleni.** Huda katastrofa grozi prebivalstvu severnih pokrajin. V Sibiriji je prišla kuga nad severne jelene, ki so prebivalstvu edina pomoč, ker ne more živeti zaradi večnega snega in ledu nobena druga domača žival. Ondotnim prebivalcem je severni jelen vse: vprežna in ježna živina, daje mu meso, kožo za obleko in obuvalo itd. Kuga razsaja grozno ter se vedno dalje širi. Čele črede poginjajo v nekaterih urah. Prebivalstvo je skrajno obupano.

*** Papež pred konkurzom.** Posebna komisija kardinalov ravno kar urejuje finance v Vatikanu. Izkazalo se je, da papež Lev XIII. ni zapustil skoraj nič denarja v blagajnah. Pa tudi »Petrov vinar« je začel pešati. Dočim je za časa papeža Pija IX. prišlo v to bisago po 6 milijonov, prihaja zadnja leta »samo« po tri milijone. Vsi dohodki »svete« stolice znašajo zadnji čas le 5—6 milijonov, dočim so izdatki proračunjeni na 7 milijonov fr. Ne preostane tedaj drugace kot napovedati konkurz, ali bolje gospodariti, ali več izprežati iz vernikov, ali pa — načeti nakopičene milijone v zakladnicah.

*** Najnovejše novice.** — Talar za odvetnike namerava uesti dr. Körber s posebno naredbo, kakor je povedal predsedniku nižjeavstrijske odvetniške zbornice. — Dijakiški štrajk olomuške nemške gimnazije se je končal s tem, da so vsi dijaki dobili po 5—12 ur karcerja iz slabe rede v nravnosti. — Med češkimi in nemškimi bogoslovci v Pragi je nastal konflikt, ker so nemški bogoslovci češke dražili s »servus Bfezina!« Češki bogoslovci so poslali k nadškofu deputacijo s pritožbo. — Princa Arenberga so prepeljali iz opazovalnice nazaj v ječo, ker so zdravniki konstatirali, da je duševno normalen. — O italijanski kraljicivdovi Margheriti poročila list »Il resto di Carlino« skoraj neverjetno vest, da se je na svojem potovanju v severne dežele poročila z lepim 30letnim inženjerjem. — Na smrt obsojenega Malaša, ki je ušel iz zapora v Plznju, so zopet vjeli. — Prelata Karlacha je praško državno pravdnikstvo baje dalo zapreti, ker je krivo pričal proti obsojenim v sv. vavlavski aferi. — Doktor — čevljarski vajenec. Koncipist pri ogrskih državnih železnicah dr. Geza Boier je vstopil pri nekem čevljarju za vajenca, češ, da je uvidel, da z duševnim delom ne pride naprej. — Ozkosrčnost na pruskem dvoru: Nem princ cesarske hiše se je udeležil častniške konjske dirke. Zaradi tega je bil kaznovan s tridnevni sobnim zaporom. — Najmlajši sin srbskega kralja, princ Aleksij, vstopi z jutranjem dnevom v armado.

* **Za svinjsko čast.** Da svinja ni tako zabita, kakor se navadno sodi, dokazal je ravnokar prof. dr. V. Marshall v 15. knjigi svojega dela „Svetovne živali“. Učenjak dokazuje, da se da svinja prav dobro izvežbatl, ker ima fino razvit sluh in vonj, pa tudi možgan ima primeroma veliko. Neki angleški častnik je imel svinjo, ki jo je rabil na lovu, da mu je zasledovala sluke.

* **Lepo tekmo vanje.** Pred Božičem se po Parizu nabirajo milodari za mestne reveže. Med Rothschildom in bogatim trgovcem Banchardom se tedaj vselej vname tekmo vanje, kateri bo več daroval. Dosedaj je vedno premagal Rothschild Blancharda. Letos pa je daroval Rothschild 100 000 frankov, Blanchard pa 103 500 frankov.

* **Sadovi celibata.** V Namuru v Belgiji so obsodili te dni župnika Salensa iz Francoske, obdolženega, je zlorabil mlade dečke. Svinjski celibatar se je izgovarjal, da ga včas napade vročnica, ter tedaj ne ve, dela. Bil pa je že leta 1899 zaradi istega zločina obsojen v enoletno ječo in 200 fr. globo. To pot so mu njegovo vročnico prisodili 4 meseče. — Pred kazensko zbornico v Lj. nau-u na Nemškem pa je stal te katoliški kaplan Peter Knipp, obtožen ravnotakih svinjarij. Že meseca ma ga je obsodilo deželno sodišče v D. ždanih v dveletno ječo, ker se je pregrešil kot katehet nad svojimi učenci. Zavlačeval je nastop kazni, med tem pa padel zopet v celibatarsko svinjarijo. Njegova žrtev je par tucatov malih dečkov. Pop se je delal blaznega, toda v norišnici v Marburgu so ga proglasili za simulanta. Obsojen je bil v 4 leta ječe, tedaj ima skupno za presegati 6 let.

* **Župnik — pedagog s palico.** Župnik Ferd. Katzelberger v Offenbachu na Avstrijskem je nedavno 10letnega učenca Pichelmana v šoli tako pretepal, da je deček par tednov ležal ter sta ga dva zdravnika zdravila. Kmalu na to je župnik zopet pretepel dva učenca ter jima poten rekel: „Tako, sedaj pa idita domov ter se uležita kakor Pichelmann. Meni se itak ne more ničesar zgoditi.“ Pa se mu je vendar zgodilo. Obsojen je bil v globo 30 kron.

* **Nenavadno presenečenje** je doživela nedavno neka rod-bina v Lipskem. Stari oče gospodinja je že pred 50 leti odšel v Ameriko in od takas se ni ničesar več slišalo o njem. Smatrali so ga že davno za mrtvega. Sedaj pa je prišel 100 let in 7 mesecev stari mož obiskat iz Amerike svojo vnukinjo, po kateri se mu je naenkrat stožilo. Toda prišel je le na obisk ter se zopet vrne v svojo novo domovino, kjer je obogatel.

* **Dober odgovor.** Višji rađunski dvor neke pruske države je vtaknil povsod svoj nos vmes, kjer bi se dal kak krajar izbiti za erar. Tako je tudi zvedel, da nekatere garnizije oddajo travo na vežbališčih v najem. V neki mali garniziji pa se to ni zgodilo, zato je dobil vojni poveljnik pismeno vprašanje: »Zakaj se vojaško vežbališče v N. ne odda v najem za pašo?« Poveljnik pa je osorno odgovoril: »Ker pri nas živina ne žre peska.«

**Ena najkрасnejših pridobl-
tev za zdravje in blaginjo je izvestno slad-
na kava, ki si je, izdelana po Kathreiner-
jevem načinu, danes že osvojila ves omi-
kani svet in sosebno skoro vsako družinsko
mizo. Zakaj kot rodbinska kava ima zmes
iz znate kave s Kathreinerjevo Kneippovo
sladno kavo tako brezprimerne prednosti
glede okusa, zdravja in prihranka, da jih
ne sme prezirati nobena skrbna gospodinja.
Fini vonj po zrnatih kavi, ki daje Kathrei-
nerjevi Kneippovi sladni kavi posebno pri-
znanje, povšuje kot primes priljubljeni okus
zrnate kave; tega ni mogoče doseči z no-
benim drugim surogatom ali primeskom.
Po drugi strani pa spričo te lastnosti Ka-
threinerjevo Kneippovo kavo tudi lahko pi-
jete brez primesi zrnate kave; ta pijača
tekne izvrstno in zdravniki jo kot koristno
in redilno priporočajo zlasti ženskam in
otrokom. Če so Kathreinerjevo Kneippovo**

sladno kavo že tedaj, ko se je pojavila, označili za „kavo prihodnosti“, se je ta smela beseda dandanes že deloma izpolnila in izpolnjevala se bo po sedanjih izkušnjah čimdalje bolj. Važno pa je, da vedno rabite le pristno Kathreinerjevo Kneippovo sladno kavo; zato je treba pri nakupovanju izrečno poudarjati ime „Kathreiner“ in jemati edino izvirne zavojke z varstveno znamko župnik Kneipp. Ogibljite se torej skrbno vseh posnemkov in tudi ne kupujte nikoli kaj takega, kar se odtehuje odprto.

Loterijske srečke.

Brao , 9. decembra.	19, 43, 75, 8, 18.
Dunaj , 5. decembra.	26 73, 32, 42, 75.
Erst , 12. decembra	70, 50, 3, 54, 73.
Gradeo , 5. decembra	3, 36, 87, 77, 20.
Praga , 16. decembra.	84, 25, 16, 59, 28.
Linč 12. decembra	58, 20, 62, 8, 19.

Zmešane lase

kupuje po najvišjih cenah in plača bolje nego vsaka zunanja firma

Ludovik Businaro

v Ljubljani, Hilsarjeve ulice št. 10.

Nabiralce las opozarjam s tem uljudno na svojo firmo.

Povsod po Slovenskem

in še čez mejo razširja se od dne do dne poraba prave in najboljše

kavine primesi

v prid družbe sv. Cirila in Metoda iz

I. jugoslov. tovarne za kavine surogate

— v Ljubljani. —

Zahtevajte jo povsod!!

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

Skrbno izdelovanje.

L. Mikusch
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

Pariz 1900

„Grand Prix“

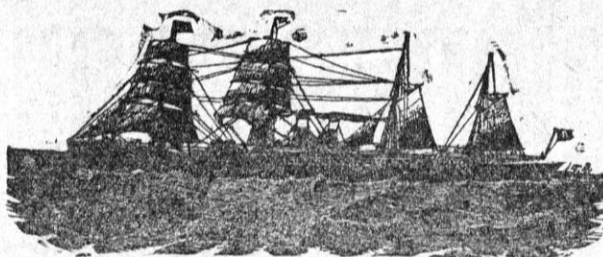
Najvišje odlikovanje.

Najkoristnejša božična darila.

Original Singer šivalni stroji so vzorni v konstrukciji in izvedbi.
Original Singer šivalni stroji so neuprljivi za obrt in domačo rabo.
Original Singer šivalni stroji so najbolj razširjeni v tovarniških obratoviščih.
Original Singer šivalni stroji so neprekosljivi glede trpežnosti in zmožnosti.
Original Singer šivalni stroji so posebno pripravi za moderno umetno vezenje.

Brezplačni poučni kurzi za vse domače šivanje in za moderno umetno vezenje. Svila za vezenje v vseh barvah v veliki izbiri v zalogi. Elektromotorji za posamezne stroje za domačo porabo.

Singer Co. šivalni stroji, deln. družba
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 6. (1380 17)

Red Star Line.

Iz Antwerpena

v Ameriko.

Prve vrste parobrodi. — Naravnost brez prekladanja v New York in v Philadelphijo. — Dobra hrana. — Izborna oprava na ladiji. — Nizke vožne cene. (1626—26)

Pojasnila dajejo:

Red Star Line, Bahnhofgasse 41 na Dunaji, ali pa Karol Rebek, konc. agent v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 41.

Hamburg-Amerika Linie

Največje najstareje parobrodno društvo na svetu.

Njega parobrodje obsega **280** velikanskih parnikov.

v Ameriko zanesljivo v 6 dnevih

direktna najhitrejša prekomorska vožnja z brzoparniki

iz **Hamburga v Novi York** ali pa v **Halifax.**

Brezplačna vsakovrstna pojasnila daje od visoke vlade potrjeni zastopnik:

Hamburg-Amerika Linie

Fr. Seunig v Ljubljani

Dunajska-cesta št. 31 poleg velike mitnice ali šrange.

Stanje hranilnih vlog:

17 milijonov kron. nad 400.000 kron.

Rezervni zaklad:

Mestna hranilnica ljubljanska

na Mestnem trgu zraven rotovža

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potem c. kr. poštne hranilnice. Posoja se na zemljišča po 4½% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolжник toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolжник poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. (89—11)

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje, in sicer po 4½% do 5%.

Cenjenim svojim odjemalcem!

Splošne gospodarske razmere so v zvezi s krajevnimi okolščinami prouzročile, da se je stanje špecerijskih trgovin tekom časa znatno poslabšalo. Z ozirom na to so podpisani trgovci sklenili, da odslej **ustavijo popolnoma običajna novoletna in velikonočna darila cenjenim svojim odjemalcem**, zato pa bodo primerno svoto darovali **za dobrodelne namene**. Vsak trgovec se je zavezal **z besedo** in je tudi položil **visoko jamščino**, da se bode strogo držal tega sklepa.

To naznanjamo cenjenim svojim odjemalcem v blagohotno uvaževanje.

V Ljubljani, dne 15. decembra 1903.

(3283—1)

Ljubljana.

F. Babič,
Jos. Bahovec,
Iv. Bahovec,
J. Bizjak,
Fr. Brajar,
V. Cantoni,
L. Češnovar,
J. Dolinar,
J. Fojkar,
J. Fridrich,
F. Grošelj,
H. Hieng,
C. C. Holzer,
Iv. Jebačin,
Jos. Jebačin,
A. Ječminek,
M. Jémec,
L. Jeran,
A. Jerančič,
A. Ješe,
M. Kastner,
E. Kavčič,
M. Kavčič,
A. Klun,
A. Korbar,

J. Kordin,
A. Krisper,
A. Kregar,
P. Lassnik,
M. Lehnert,
A. Lilleg,
J. Lončar,
J. Marenče,
T. Medic,
J. Medved,
J. Mehle,
T. Mencinger,
J. Mole,
J. Murnik,
M. Ojstriš,
J. Perdan,
K. Planinšek,
M. Podvornik,
J. C. Praunseiss,
J. Semraje,
M. Soklič,
M. E. Supan,
V. Schiffer,
O. Schmidt,
J. Skofizh,
M. Spreizer,
A. Stacul,

A. Steiner,
F. Strkovič,
J. Stritar,
F. Stupica,
A. Šarabon,
P. Šterk,
R. Tenente,
F. Terdina,
J. Tome,
J. Tonich,
A. Verhovec,
A. Zorman,
A. Zorc.

Spod. in Zgor. Šiška.

M. Bergant,
M. Bitenc,
M. Den,
J. Glavič,
M. Komotar,
M. Kotar,
J. Kreuzer,
M. Lavrenčič,
J. Maurer,
J. Povše,
M. Škander,
A. Tonich,

T. Tušar,
J. Vodnik,
V. Winkelhofer,
J. Zorman.

Glince in Vič.

F. Javornik,
M. Jereb,
A. Marn,
A. Novak,
J. Pirnat,
J. Robežnik,
J. Traun,
M. Vijol.

Štepanja vas in Vodmat.

A. Gerjol,
J. Jebačin,
F. Lisjak,
A. Pečar,
J. Oražem,
A. Sušnik,
J. Zorič.

Ježca, Mala vas, Stožce.

A. Aubel,
M. Snoj,
J. Smerke.